

Kooste Muutosvaalit 2011 – teoksen keskeisistä havainnoista

Helsinki, Scandic Marski, 29.3.2012

Muutosvaalit 2011

- **Vuoden 2011 eduskuntavaalien puoluekannatuksen kokonaisuutos vuodesta 2007 oli poikkeuksellisen suuri.**
- **Muutos johtui lähes yksinomaan Perussuomalaisten 15 prosenttiyksikön kannatuslisäyksestä, joka toi puolueelle 34 lisäpaikkaa. Vaalien vahva muutosluonne koski kaikkia Manner-Suomen vaalipiirejä.**
- **RKP:tä lukuun ottamatta kaikki muut eduskuntapuolueet menettivät paikkoja. Uusia puolueita ei noussut eduskuntaan.**
- **Kannatukseltaan suurimmaksi puolueeksi nousi Kokoomus ja kakkossijan saavutti SDP. Hallituspohja ja pääministeripuolue vaihtuivat. Perussuomalaiset jäi vaalien jälkeen oppositioon suuren vaalitappion kärsineen Keskustan kanssa.**
- **Vihreiden vaalitappio johti kesällä 2011 puheenjohtajavaihdokseen.**

Eduskuntapuolueiden tulos eduskuntavaaleissa 2011

	Ääni- osuus 2011	Muutos 2007– 2011 %-yks.	Äänet 2011	Muutos 2007– 2011	Paikat	Muutos
Kansallinen Kokoomus	20,4	-1,9	599138	-17703	44	-6
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	19,1	-2,3	561558	-32636	42	-3
Perussuomalaiset	19,1	15,0	560075	447819	39	34
Suomen Keskusta	15,8	-7,3	463266	-177162	35	-16
Vasemmistoliitto	8,1	-0,7	239039	-5257	14	-3
Vhreä liitto	7,3	-1,2	213172	-21257	10	-5
Ruotsalainen kansanpuolue	4,3	-0,3	125785	-735	9	0
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	4,0	-0,9	118453	-16337	6	-1

Luku 2 Ville Perna: Vaalikamppailu mediassa

- **Kullakin vaalikamppailulla on ainutkertainen konteksti, joka syntyy koko vaalikauden tapahtumista, poliittisista asetelmista ja vaalikampanja-ajan syötteistä. Vaalikamppailun loppukuukausien media-agenda on äänestysratkaisujen kannalta olennaisin.**
- **Eduskuntavaalien media-agenda-data kerättiin 1.1.2011–17.4.2011. Siihen kuuluivat kunkin vaalipiirin suurin päivälehti, molemmat iltapäivälehdet ja keskeiset yleisaikakauslehdet. Televisio-ohjelmista aineistoon kuuluvat Ylen ja MTV3n pääuutislähetykset, Ylen alueelliset uutislähetykset sekä Ylen ja MTV3n kanavien vaaliohjelmat.**
- **Lehtiaineistossa vaalikamppailua sävyttivät voimakkaimmin euroalueen talouskriisi, valtiontalouden tasapainottaminen ja erityisesti Perussuomalaisten nousu haastamaan vakiintunutta kolmen suuren puolueen asetelmaa.**
- **Perussuomalaisten asema oli media-agenda-aineiston perusteella vaalikampanja-ajan pääpuheenaihe ja uutisten rytmittäjä.**
- **TV-aineistossa ylivoimaisesti hallitsevin aihe oli EU-politiikka, jossa Perussuomalaisilla oli muista erottuva kanta. Mediavirtaan mahtui runsaasti myös puoluetta kritisovia juttuja, erityisesti pääkirjoituksissa ja kolumneissa.**

Luku 3 Pertti Suhonen: Mielipidekyselyt vaalijournalismissa

- **Suomen valtajulkisuudessa oli vaaleja edeltävän puolen vuoden mittaan esillä yli 150 erilaajuista mielipidekyselyä, joista yli puolet käsitteli kansalaisten suhtautumista politiikan sisältökysymyksiin, asenteisiin ja arvoihin.**
- **Samana ajanjaksona Helsingin Sanomissa ja Aamulehdessä julkaistiin yli 500 kirjoitusta, joissa tavalla tai toisella viitattiin kyselyihin.**
- **Niistä kolmen neljäsosan pääaiheena oli puolueiden ja poliitikkojen – useimmiten Perussuomalaisten – kannatus.**
- **Joukkoviestimissä keskusteltiin mielipidetutkimusten menetelmistä ja luotettavuudesta enemmän kuin koskaan aikaisemmin.**
- **Tutkimusaineisto: Helsingin Sanomat, Aamulehti, muutamat muut maakuntalehdet, iltapäivälehdet, Suomen Kuvalehti, Yleisradion ja MTV3:n uutiset sekä mainittujen viestinten verkkouutiset.**

Luku 4 Tom Moring ja Juri Mykkänen: Vaalikampanja ja viestinnällistyminen

- Eduskuntavaaleissa 2011 kampanjointiin pääosin samoin menetelmin kuin aikaisemmissa vaaleissa. Voimakkaimmin kannatusosuuttaan lisännyt puolue erottui kampanjamenetelmiltään enemmän moderneja kampanjatekniikoita käyttäneistä muista eduskuntapuolueista.**
- Puoluejohtajien televisioesiintymisen merkitys näytti korostuneen. Vuoden 2011 vaaleissa 46 prosenttia GallupKanava-aineiston vastaajista sanoi puolueen edustajien TV-esiintymisen vaikuttaneen ainakin jonkin verran omaan äänestyspäätökseen. Luku on korkein eduskuntavaalien 1991–2011 yhtäjaksoisessa kampanjaseurannassa. Muutos liittyy vaalien poikkeusluonteeseen ja Timo Soinin onnistumiseen.**
- Tutkimussarja on aiemmin viitannut Suomen eduskuntavaalikampanjoiden professionalisoitumiseen. Nyt vaalien protestiluonne sekä vaalikampanjoinnin resurssien vähentyminen muuttivat kehityssuuntaa.**
- On mahdollista, että kriittisesti perinteisiin puolueisiin ja politiikkaan suhtautuvat äänestäjät suhtautuvat kriittisesti myös valtapuolueiden kehittämiin kampanjatapoihin.**

Kim Strandberg: Sosiaalisen median vallankumous?

- **Analyysi perustuu kirjoittajan kokoamaan aineistoon siitä, kuinka eduskuntavaaliehdokkaat hyödynsivät sosiaalista mediaa kampanjoissaan. Kaikista ehdokkaista 88 prosentilla oli Facebook-sivusto, 69 prosentilla oma verkkosivusto, 55 prosentilla blogi, 29 prosentilla YouTube-video ja 19 prosentilla Twitter-tili.**
- **Nuorimmat ehdokkaat ja suurten puolueiden ehdokkaat käyttivät yleisimmin Facebookia ja Twitteriä kampanjoissaan.**
- **Vain erittäin pieni osuus kansalaisista käytti sosiaalista mediaa eduskuntavaalien seuraamiseen. Vaalitutkimuksen pääkyselyaineiston nojalla nuorimmat (18-24 - ja 25-34-vuotiaat) käyttivät sosiaalista mediaa ahkerimmin.**
- **Sosiaalisen median suora vaikutus kansalaisten äänestyspäätöksiin oli käytännössä olematon. Sosiaalisella medialla oli kuitenkin jonkin verran vaikutusta nuorimpiin eli 18-24 -vuotiaisiin äänestäjiin (GallupKanava-aineisto 2011).**
- **Sosiaalisen median kokonaisvaikutusta on vaikeaa tutkia ja arvioida. Ehdokkaat eivät yritä tavoittaa sen kautta kaikkia äänestäjiä vaan pelkästään tiettyjä äänestäjäryhmiä (ns. long-tail markkinointi).**
- **Osa sosiaalisen median vaikutuksesta on epäsuoraa. Se toimii tietolähteenä muulle medialle. Äänestäjiin epäsuora vaikutus saattaa jopa olla suoraa vaikutusta suurempi.**

Luku 6 Hanna Wass ja Sami Borg: Äänestysaktiivisuus

- Kotimaan äänestysprosentti (70,5) nousi 2,6 prosenttiyksikköä edellisistä eduskuntavaaleista.
- Aktivoituminen kohdistui erityisesti miehiin (+3,6 %-yksikköä), naiset äänestävät silti yhä miehiä aktiivisemmin.
- Ennakoäänestäminen painottuu vanhempiin ikäryhmiin, aktiivisimpia ennakoäänestäjiä ovat 65–74-vuotiaat.
- Helsingissä äänestysaktiivisuus kasvoi edellisistä eduskuntavaaleista eniten 35–44-vuotiailla miehillä. Ilmiö muistutti vuoden 2003 vaaleista tuttua, Tony Halmeen ehdokkuuteen liittynyttä mobilisoitumista.
- Eduskuntavaalien äänestysprosentin kasvu lievensi jonkin verran sukupuolten ja ikäryhmien välisiä osallistumiseroja mutta polarisoi alueellisia eroja.

Luku 7 Hanna Wass, Peter Söderlund ja Lauri Rapeli: Äänestäneiden ja äänestämättä jättäneiden mielipideyhteneväisyys ja poliittinen edustus

- **Poliittista edustusta voidaan tutkia joko tarkastelemalla edustajien ja kansalaisten ulkoista vastaavuutta tai arvojen ja mielipiteiden yhteneväisyyttä eli kongruenssia.**
- **Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa äänestäneiden ja äänestämättä jättäneiden näkemykset erosivat toisistaan joissakin paljon julkisuudessa esillä olleissa kysymyksissä. Äänestäneet suhtautuivat äänestämättä jättäneitä myönteisemmin esimerkiksi kansainvälistymiseen, monikulttuurisuuteen, työurien pitenemiseen ja ruotsin kielen vahvaan asemaan.**
- **Sekä äänestäneet että äänestämättä jättäneet tulevat varsin hyvin edustetuiksi läheisimmäksi kokemansa puolueen, eduskunnan ja hallituksen kautta.**
- **Kokonaisuudessaan vuoden 2011 vaalit kohensivat kansanedustuslaitoksen ja kansalaisten yleistä mielipideyhtenevyyttä.**

Luku 8 Sami Borg: Valitsijoiden liikkuvuus eduskuntavaaleissa 2007–2011

- **Valitsijakunta jakautui vuoden 2011 eduskuntavaaleissa kolmeen melko samankokoiseen ryhmään. Runsas kolmannes (39 %) oli puolueuskollisia, kolmannes puoluetta vaihtaneita liikkuvia äänestäjiä (32 %) ja vajaa kolmannes (29 %) nukkui vaalien yli.**
- **Puolueuskollisten osuus oli pienin ja puolueiden välillä liikkuneiden osuus oli suurin eduskuntavaalien 1975–2011 pitkittäistarkastelussa.**
- **Eri-ikäisten välillä on suuria eroja liikkuvuudessa. Ennen sotia syntyneistä kaksi kolmesta äänesti samaa puoluetta vuosien 2007 ja 2011 vaaleissa. Sitä vastoin 1970-luvulla syntyneistä samaa puoletta äänesti vain joka kolmas.**
- **Tutkimus antoi viitteitä siitä, että toistuvaisäänestämättömyys on tavallista yleisempää 1970-luvulla syntyneiden joukossa. Ikäpolveen kuuluvista suuri osa saavutti äänioikeusiän 1990-luvun lamavuosina.**

Åsa Bengtsson: Ehdokasvalinta: liikkuvuus ja motiivit

- Vuoden 2011 eduskuntavaalit uudistivat eduskunnan kokoonpanoa merkittävästi. Uusia edustajia valittiin 84. Kansanedustajien suuri vaihtuvuus selittyy pääosin puoluekannatuksen poikkeuksellisen voimakkaalla muutoksella.**
- Puolueiden välisen liikkuvuuden ohella vaalien muutosluonne kävi ilmi siinä, että vain joka viides äänestäjä antoi äänensä samalle ehdokkaalle kuin vuoden 2007 eduskuntavaaleissa.**
- Kaksi kolmesta päätti ehdokkaastaan enintään viikkoa kahta viikkoa ennen äänestämistä. Tämä osuus oli yhtä suuri jo vuonna 2007.**
- Ehdokasvalinnan perusteita tiedusteltiin 17 seikan osalta. Ratkaisevasti vaikuttaneiden tekijöiden kärkeen sijoittuivat ehdokkaan puoluekanta (47 %), kyvykkyys hoitaa asioita (41 %), luotettavuus (40 %) sekä ehdokkaan näkemykset ja kannanotot (38 %). Esimerkiksi ehdokkaan sukupuolella ja vaalirahoituksen avoimuudella oli ratkaisevaa merkitystä vain joka kymmenennen äänestäjän ehdokasvalinnalle.**
- Vain 18 prosenttia äänestäjistä kertoi sopivan ehdokkaan löytämisen olleen vaikeaa. Ehdokasvalintaa saattoi joissakin tapauksissa helpottaa se, että vuoden 2011 vaaleissa aikaisempaa useammat (55 %) painottivat puoluetta enemmän kuin ehdokasta. Eduskuntaan pääsyyttä ehdokasta äänesti 45 prosenttia kaikista äänestäneistä.**

Luku 10 Kimmo Grönlund ja Jussi Westinen: Puoluevalinta

- **Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa kaksi eniten puoluevalintaan vaikuttanutta ristiriitautottuvuutta olivat vasemmisto–oikeisto sekä perinteiset moraali- ja kulttuuriarvot – sallivat liberaalit arvot.**
- **EU- ja maahanmuuttovastaisuus vaikuttivat perussuomalaisten puoluevalintaan jopa enemmän kuin populistiset asenteet poliitikoita kohtaan.**
- **Yleisin puoluevaihdos vuoden 2011 vaaleissa oli siirtyminen SDP:stä Perussuomalaisiin.**
- **SDP vältti ison vaalitappion puoluesamastumattomien äänestäjien tuella.**

Luku 11 Sami Borg: Perussuomalaiset

- **Suomalaisten etääntyminen puolueista ja vaalien matalahkot äänestysprosentit ovat luoneet puoluekannatukselle muutospotentiaalin. Kotimaan äänestysprosentin nousu vuoden 2011 vaaleissa (+2,6 %-yks.) ei selitä kuin pienen osan PS:n vaalivoitosta.**
- **PS:n vuoden 2011 äänestäjistä noin kaksi kolmannesta tuli muista puolueista siirtyneiltä äänestäjiltä. Puoluetta jo vuonna 2007 äänestäneiden vanhojen äänestäjien osuus oli noin 10-15 prosenttiyksikköä. Mobilisoituneita eli vuoden 2007 vaaleissa äänestämättä jättäneitä tai ensikertalaisäänestäjiä oli noin viidennes. Kannatusnousulla oli vahva alueellinen profiili, paljon laajempi kuin SMP:llä vuoden 1970 vaalivoitossa.**
- **PS:n valtakunnallinen ääniosuusmuutos (+15 %-yks.) ei olisi ollut mahdollista ilman vuonna 2008 alkanutta taloustaantumaa, läpi vaalikauden vellonutta vaalirahakohua, vuodelle 2010 voimakkaimmin ajoittunutta maahanmuuttokeskustelua ja puolueen gallupkannatuksen nousua. Puheenjohtaja Soini onnistui ja myös puolueen ehdokasasettelu toimi.**
- **PS:n äänestäjien valintaperustelujen kärjessä oli yleinen halu muutokseen sekä tahto muuttaa valta-asetelmia ja jämähtänyttä politiikkaa. Maahanmuuttokriittisyys leimasi puolueen vanhoja, ei niinkään paljon uusia äänestäjiä.**

Luku 12 Jussi Westinen: Keskustan vaalitappio

- Suhtautuminen vaalirahakohuun oli yhteinen nimittäjä Keskustan hylänneille. Vaalirahakohu muodosti suurimman eron Keskustaa äänestäneiden ja Keskustan hylänneiden välille.**
- Keskustan vaalitappio oli monen tekijän summa. Erilaiset äänestäjäsegmentit tulivat esiin erityisesti Kokoomukseen ja Perussuomalaisiin vaihtaneiden äänestäjien välisissä eroissa.**
- Keskustan hylkäämisen syynä ei aineiston valossa ollut aluepolitiikka.**
- Keskustan uusia äänestäjiä luonnehtii syrjäseutumyönteisyys, jossa puolue on perinteisesti profiloitunut.**

Luku 13 Mikko Mattila ja Jan Sundberg: Vaalirahoitus ja vaalirahakohu

- Vuoden 2011 vaaleissa ilmoitusvelvollisten ehdokkaiden vaalikampanjabudjettien kasvu pysähtyi.**
- Suurimmat ilmoitusvelvollisten kampanjabudjetit olivat Kokoomuksen ehdokkailla (n. 49000 e) ja pienimmät Perussuomalaisilla (n. 15000 e).**
- Vaalirahakohua seurattiin aktiivisesti kaikissa ikäryhmissä — erityisesti käsitys Keskustasta muuttui kielteisemmäksi ja Perussuomalaisista myönteisemmäksi.**
- Paljon kohua seuranneet vaihtoivat äänestämäänsä puoluetta selvästi todennäköisemmin kuin kohua vähän seuranneet.**

Borg: Tärkeimmät asiakysymykset ja vakavimmat ongelmat

- Puoluevalintaan vaikuttaneiden 23 politiikan asiakysymyksen listalta nousivat tärkeimmiksi vanhustenhoito, terveyspolitiikka, työllisyyspolitiikka, lasten ja lapsi-perheiden asiat ja tuloerot. Perussuomalaisia äänestäneet painottivat muita enemmän rikollisuuden torjuntaa sekä maahanmuuttopolitiikkaa.**
- Avokysymys vaalien tärkeimmästä asiakysymyksestä todensi PS:n vaalivoiton keskeiseksi syyksi monien kansalaisten tyytymättömyyden EU:n kriisimaiden taloudelliseen tukemiseen.**
- Toisessa avokysymyksessä vastaajat pitivät Suomen vakavimpana yhteiskunnallisena ongelmana asiakokonaisuutta köyhyys, syrjäytyminen ja tuloerojen kasvu (29 %) sekä työttömyyttä (26 %). Noin neljännes näitä kysymyksiä vakavimpina pitäneistä katsoi SDP:n parhaaksi puolueeksi hoitamaan ongelmaa.**
- Samassa tarkastelussa rökäletappion kärsinyttä Keskustaa leimasi heikko asianhoitajaprofiili. Vihreillä on useita puolueelle leimallisia asiakysymyksiä (mm. ympäristö- ja energiapolitiikka), mutta vakavimmiksi koetuissa suomalaisen yhteiskunnan ongelmissa puolueella on heikohko asianhoitajaprofiili.**
- EU-politiikkaa lukuun ottamatta media käsitteli eduskuntavaaleja edeltävinä kuukausina vaaliuutisoinneissaan vain vähän kansalaisten yleisesti merkittävimpinä pitämiä yhteiskunnallisia ongelmia.**

Luku 15 Bengtsson ja Christensen: Kansalaisten odotukset poliittisia päätöksentekijöitä kohtaan

- Kaksi kolmesta (65 %) suomalaisvalitsijasta on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että ”tärkeät yhteiskunnalliset kysymykset pitäisi entistä useammin päättää kansanäänestyksellä”.**
- Suurin osa suomalaisista suhtautuu laajemminkin myönteisesti kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseen poliittisessa päätöksenteossa. Yleisintä tällainen suhtautuminen on nuorimpien ikäpolvien, nykyiseen edustukselliseen järjestelmään tyytymättömien tai heikosti kiinnittyneiden, sekä ideologisesti vasemmalle sijoittuvien keskuudessa.**
- Osallistumista erilaisiin poliittisen toiminnan muotoihin tiedusteltiin viimeksi kuluneiden neljän vuoden ajalta. Lähes 90 prosenttia sanoi käyneensä äänestämässä vaaleissa (87 %). Toiseksi yleisin osallistumismuoto olivat ostopäätökset, jotka edistävät luonnonsuojelua (63 %).**
- Osallistumismuotojen ryhmittelyssä poliittinen kuluttaminen, perinteinen puolue- ja järjestöosallistuminen sekä protestiosallistuminen erottuivat toisistaan jossakin määrin erillisiksi ryhmiksi.**

Luku 16 Kimmo Elo ja Lauri Rapeli: Politiikkatietämys ja poliittinen kiinnostus

- **Suomalaisten poliittinen faktatietämys on varsin hyvällä tasolla. Helppoihin monivalintakysymyksiin vastaa oikein yli 90 prosenttia ja vaikeimpiin runsas kolmannes äänioikeutetuista. Korkea koulutustaso ja ammattiasema lisäävät oikein vastaamisen todennäköisyyttä.**
- **Maahanmuuttoon myönteisesti suhtautuvat tiesivät maahanmuuttoon liittyviä faktoja hieman paremmin kuin maahanmuuttoon kielteisesti suhtautuvat. Eduskuntapuolueiden äänestäjistä perussuomalaiset tiesivät maahanmuuttofaktoista vähiten mutta erot muihin puolueisiin eivät olleet suuria.**
- **Yleinen kiinnostus politiikkaa kohtaan on lisääntynyt 2000-luvun eduskuntavaalitutkimusten perusteella. Poliitikasta hyvin tai jonkin verran kiinnostuneiden yhteisosuus kasvoi merkittävästi vuodesta 2003 vuoteen 2011 (53 % → 74%). Kiinnostus on lisääntynyt erityisesti nuorimmissa ikäryhmissä.**
- **Vuoden 2011 vaaleissa kiinnostusta näyttävät nostaneen muun muassa vaalirahakohu sekä Perussuomalaisten nousu Kokoomuksen, SDP:n ja Keskustan haastajaksi.**

Luku 17 Juri Mykkänen: Uskonto ja äänestäminen

- **Uskonto ei ole Suomessa ollut kovin merkittävä poliittinen jakolinja. Puoluekentässä uskonnolliset puolueet ovat jääneet hyvin pieniksi. Kristillisdemokraatit on tosin tällä hetkellä hallituspuolue. Puolueen menestys on perustunut usein vaaliliittoihin.**
- **Uskonnollisina itseään pitävien kansalaisten äännet jakautuvat kaikkien eduskuntapuolueiden kesken. Vasemmisto ja Vihreät keräävät selvästi vähemmän uskonnollisten kannatusta kuin oikeisto. Keskustan kannattajissa uskonnollista väkeä on runsaasti. Kristillisdemokraattien kannattajat ovat kaikkein uskonnollisimpia.**
- **Moraalikysymyksissä konservatiivisimpia ovat Kristillisdemokraattien, Keskustan ja Perussuomalaisen kannattajat, jotka eroavat selvästi muiden puolueiden kannattajista.**
- **Uskonto saattaa olla nousemassa merkittävien poliittisten jakolinjojen joukkoon. Tämä ei liity niinkään henkilökohtaiseen uskonnollisuuteen kuin uskonnollisten yhteisöjen jäsenyyteen. Kirkkoon kuulumattomuus selitti vahvemmin vaihtoehtopuolueiden äänestämistä 2011 kuin 2003. Tämä näkyy kaikissa ikäryhmissä ja selvimmin nuorten äänestäjien kohdalla. Kirkkoon kuulumattomien nuorten todennäköisyys äänestää vaihtoehtopuoluetta oli yli 50 prosenttia.**

Luku 18 Lauri Karvonen: Ehdokasäänestäminen

- **Henkilövaalijärjestelmät (HVJ) ovat merkittävä vähemmistö vaalijärjestelmien joukossa.**
- **Suomalaisessa henkilövaalijärjestelmässä valitsijan on pakko äänestää henkilöä. Järjestelmä kannustaa varsin vahvasti ehdokaskampanjointiin.**
- **Itse ehdokasvaali on Suomessa edelleen varsin puoluesidonnainen.**
- **Ehdokkaan merkitys äänestyspäätökselle kasvoi eduskuntavaaleissa vuoden 2007 vaaleihin saakka.**
- **Perussuomalaisten ryntäys vuoden 2011 vaaleissa katkaisi trendin, koska puolueen suosio kasvoi ja sen äänestäjät painottivat äänestämiseessään enemmän puoluetta kuin ehdokasta. Puolueena PS = Timo Soini.**
- **Suomalaisäänestäjät eivät ole valmiita kannattamaan suosikkiehdokastaan tämän puoluekannasta riippumatta samassa määrin kuin irlantilaisäänestäjät.**

Luku 19 Heikki Paloheimo: Populismi puoluejärjestelmän vedenjakajana

- **Populistisilla puolueilla on kolme ohjelmallista kivijalkaa. Ne sitoutuvat määrätyllä alueella asuvaan kansaan, katsovat edustavansa sen aitoja mielipiteitä ja suhtautuvat epäluuloisesti kansainvälisyyteen.**
- **Viime vuosikymmenien kansainvälistymiskehitys on erilaisin tavoin antanut virikkeitä populististen puolueiden kasvulle. Talouden kansainvälistyminen ja liberalisoituminen on tuonut Länsi-Euroopan maiden työmarkkinoille epävarmuutta ja tyytymättömyyttä. Se on kaventanut kansallisen poliittisen vaikuttamisen piiriä tavalla, joka on lisännyt kansalaisten tyytymättömyyttä poliittisia instituutioita kohtaan.**
- **Kansainvälistyminen on vastareaktionaan voimistanut kansallismielisyyttä. Perinnäisten arvojen ja yhteisöjen rapautuminen on synnyttänyt vastareaktion sekä moniarvoisuutta että monikulttuurisuutta kohtaan. Maailman menon monimutkaistuminen synnyttää kaipuuta menneeseen, yksinkertaisempaan maailmaan.**
- **Pohjoismaissa kaikki populistiset puolueet sitoutuvat ohjelmissaan demokratian periaatteisiin, mutta ne näyttävät vetävän puoleensa myös itsevaltaista hallintaa ihannoivia vähemmistöryhmiä. Kaikissa Pohjoismaissa populistiset puolueet suhtautuvat nykyään kriittisesti Euroopan unionia ja maahanmuuttoa kohtaan.**
- **Pohjoismaisten populististen puolueiden välillä on myös selviä eroja. Tavanomaisin kriteerein arvioituna Tanskan ja Norjan populistipuolueet ovat Ruotsin ja Suomen populistipuolueita oikeistolaisempia. Tuloerojen kaventamista koskevissa kysymyksissä Perussuomalaiset on muiden Pohjoismaiden populistipuolueita vasemmistolaisempi.**